

Ermenistan ve Azerbaycan Cumhuriyeti arasındaki sınır ile ilgili karar 1920'de verildi

(Paris Barış Konferansı Özel Komitesi'nin Ermenistan Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasındaki sınır kararının 100. yıldönümü vesilesiyle)

Bugün 24 Şubat, 1920'de Paris Barış Konferansı'nda Ermenistan Sınırlarını Belirleme Özel Komitesi'nin "Ermenistan Sınır Komisyonu Raporu ve Önerileri" başlıklı bir raporu sunmanın 100. yıldönümüdür. Raporun altında Milletler Cemiyeti Konseyi üye ülkeleri; Fransa, Büyük Britanya, İtalya ve Japonya yetkili temsilcilerinin imzası bulunmaktadır.

19 Ocak 1920'de Müttefikler Yüksek Kurulu tarihi kararını vererek "fiilen" (De Fakto) Ermeni devletini tanıdıktan sadece bir ay sonra, uluslararası toplum tarafından aslında kabul edilen ikinci önemli belgedir.

"Karabağ çatışmasının bazı barışçıl çözüm yolları üzerine" 2017'de yazılan makalede çatışma çözümünün üç seçeneği ile ilgili ayrıntılı bir şekilde açıklamada bulunduk, ama Mins Grubu tasrafından dikkate alınmadı. Bunun nedeni, soruna mutlaka siyasi bir çözüm sağlama arayışındır ki, bundan dolayı çatışmanın özü çarpıtılmış, doğal olarak, düzenlemesi bozuldu.

Siyaset bilimci Alexander Manasyan'ın haklı olarak belirttiği gibi: "Sorunun siyasallaşması nedeniyle ne Minsk Grubu, ki Karabağ anlaşmazlıkları çözümü ile ilgili müzakerelerin yaklaşık yirmi yıldır devam ettiği, ne de BM ve diğer herhangi bir yetkili uluslararası organ, son yirmi yıldır" Karabağ sorununda yasal bir paket" sunmamıştır". (Alexander Manasyan, "Karabağ Çatışması: Hukuki ve siyasi gerçekler ve asgari kanıtlar paketi", "Büyük Tigran", ed., Erivan, 2008, s.6)

Oysa, bir çatışma olasılığını tahmin eden, Paris Barış Konferansı Özel Komitesi 24 Şubat 1920'de Ermenistan Devleti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasındaki sınır tespiti hakkında bir rapor önerisi sundu, ki 24 Şubat 2020'de 100 yılını dolduruyor.

Bu raporda sınır çizme ilkelerini açıklamakta ve şöyle belirtilmektedir: "Ermenistan Devleti ve Gürcistan ile Azerbaycan arasındaki sınıra gelince, Komisyon, üç cumhuriyetin kendi aralarında antlaşacağı ve şu anda, yukarıda belirtilen sınırların açıklığa kavuşturulmasına ilişkin böyle bir anlaşmanın sonuçlarının beklenmesi tercih edilebilir olduğunu düşünüyor. Öyle bir durumda, şayet bu cumhuriyetler kendi sınırları ile ilgili herhangi bir anlaşmaya varmazlarsa, bu durumda konu, ilke olarak, demografik verileri dikkate alarak, yukarıda belirtilen sınırları belirlemek için Federal Komisyon'u kuracak olan Milletler Cemiyeti Konseyi'ne yargı yetkisine havale edilmelidir".

Bununla ilgili siyaset bilimcisi Ara Papyan "Ermeni-Azeri Sınırı" makalesinde şöyle yazıyor: "Ermeni-Azeri sınırı ile ilgili tek yasal belge 24 Şubat 1920'deki Paris Konferansı Özel Komitesi'nin rapor - önerisi olup, bununla Ermeni-Azeri sınırının belirlenmesi sorunu Milletler Konseyi'ne bırakılmaktadır. Bu nedenle Milletler Cemiyeti'nin ardılı olan Birleşmiş Milletler (BM) ve özellikle BM Güvenlik Konseyi, Temel Müttefik Kuvvetler merkezi olarak, Kasım-Aralık 1920'deki ulamakulusal tahsis verileri göz önüne alarak bu sınırlamaları uygulamakla yükümlüdür. Mevcut ulusal tahsis sınırların belirlenmesi için bir temel oluşturamaz, çünkü Azerbaycan'ın Ermeni ve etnik temizleme suçundan ve siyasetinden dolayı ortaya çıktığı olup suçtan dolayı haklar doğmaz: Ex injuria non oritur jus». (Bkz. Ara Papyan, Ermeni-Azeri sınırı (uluslararası hukuk uzmanlığı, "Ukht Ararati" sayı 2 (16), Kasım - Aralık 2008, s.11).

Dahası, Ermenistan Devleti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasındaki bu sınır belirleme ilkesi, 92. Madde olarak Sevr Barış Antlaşması'nda yer almış olup şöyle denilmektedir: "Ermenistan'ın Azerbaycan ve Gürcistan ile olan sınırları, ilgili ülkelerin doğrudan mutabakatı ile belirlenecek. 89. Maddede öngörülen karar alındığında, ilgili

Devletler, iki durumdan birinde, sınırlarını ortaklaşa anlaşmayla saptayamamışlarsa, bu sınır, Başlıca Müttefik Devletlerce saptanacak ve sınırın toprak [arazi] üzerinde çizilmesini de bu Devletler yapacaklardır”.

Söz konusu belge ayrıca, Amerika Birleşik Devletleri'nin 28. Başkanı Woodrow Wilson'un Tahkim Kararı esas raporunda (22 Kasım 1920), 1. Ekin 2. Belgesi olarak yer almaktadır.

Birleşik Devletler 28. Başkanı Woodrow Wilson'un 22 Kasım 1920'de Müttefik Devletler Yüksek Konseyi Başkanı'na yolladığı bir mektupta, kendisi tarafından alınan Tehkim Kararı hakkında bilgilendirmesi dikkat çekiyor. Aynı zamanda, "yeni kurulan Ermenistan Devleti'nin evvelki Rusya'nın Ermeni illerinin büyük bir kısmını da kesinlikle içereceğini dikkate almak gerekir”.

Aslında 1920 yılında Ermeni halkına tanınan haklar konusunda, Paris Barış Konferansı ve San Remo Konferansı (Galip Devletler Yüksek Konseyi Toplantısı 19-26 Nisan 1920) sırasında alınan kararlar daha sonra Ermenistan Devleti ile ilgili kararlar olarak hem Sevr Barış Antlaşması hem de BM 28. Başkanı Woodrow Wilson Tahkim Kararı'nda yer aldılar. Paris Barış Konferansı Özel Komitesi'nin 24 Şubat 1920'deki rapor-önerisi de dahil; "Ermenistan ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasındaki sınır belirlemesi ile ilgili”.

Sormak gerekir, Minsk Grubu tüm bu kararlardan haberdar değil mi? Yoksa 1920'lerde bazı uluslararası topluluk aktörleri tarafından devreye konulan, ne olursa olsun Ermeni Sorununun çözümünün göz ardı edilmesi ve engellenmesi durumunu devam mi ediyor?

Aksi takdirde Karabağ ihtilafı ile ilgili müzakere paketi Paris Barış Konferansı Özel Komitesi 'nin 24 Şubat 1920 tarihli rapor-önerisi,"Ermenistan ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasındaki sınır belirlemesi ile ilgili" önerisini içermediği nasıl açıklanabilir. Lakin, bunun yerine, başlangıçtan itibaren, hem çatışmanın özünü hem de adil ve nihai çözüm olasılığını çarpıtan sözde Madrid İlkelerini içermektedir.

Çatışmanın barışçıl çözümünü istemeyen veya yasal çözüm mekanizmalarını görmezlikten gelen herkesin aslında yeni bir savaşı ve soykırımı kışkırttığını vurgulamak zorundayız...

Bu hem Ermeni Sorununun Orta Doğu'daki nihai ve adil çözümü hem de Ermenistan Devleti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasındaki sınır sorunu ile alakalıdır. Paris Barış Konferansı Özel Komitesi'nin 24 Şubat 1920 tarihli rapor-önerisine uygun olarak ,"Ermenistan ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasındaki sınır belirlemesi ile ilgili", Kasım - Aralık 1920 ulusal tahsis verilerine göre.

Yukarıdaki gerçeklere ve kaygılara dayanarak, Batı Ermenistan Cumhuriyeti (Ermenistan) 7 Ağustos 2019'de Birleşmiş Milletler'e, “Batı Ermenistan Cumhuriyeti (Ermenistan) ve Azerbaycan arasındaki sınırının çizilmesi amacıyla başvuru”da bulundu. Bu BM'ye gönderilen dördüncü dilekçedir.

Söz konusu başvuru dört ayrı dilde yapıldı. - <http://parliament-wa.info/hy/archives/10840>

Armen Ter-Sarkisyan
Batı Ermenistan Ulusal Meclisi (Parlamento) Başkanı

24 Şubat 2020

Ermeniceden Türkçeye çeviren: Vrezh Kosayan
Թարգմանությունը հայերենից՝ Վրեժ Գոսայանի